

MEDLEMSBLAD

for

AUSTMARKA

HISTORIELAG

Nr. 17. DESEMBER 1982.

FORORD

Bladet kommer, men mange vil nok mene at innholdet er litt lite variert. Det har de selvfølgelig rett i, men ingen av de som har lovt å sende stoff har gjort det, ennå.

Heller ikke styret eller noen av komiteene har latt høre fra seg, så noe "Nytt fra laget er det ikke denne gangen. Vi får håpe det er aktivitet i laget likevel.

Det er Syver Gylterud som har reddet situasjonen. Han har sendt en kopi av matrikkelen for 1647. Jeg har skrevet en innledning, og plukket ut gårder fra Austmarka. Det er interessant stoff, selv om det ikke er så mange navn med i slike lister.

Fra Syver Gylterud har vi også fått låne noen blad av et emigrantskrift fra 1884. Det var på den tiden at utvandringen nådde store høyder, og en kan regne med at slike skrifter ble studert nøye før den store avgjørelsen ble tatt. Språkkurset er en godbit i seg selv. Disse sidene gjengis forsøksvis i original, dvs. at de er kopiert først, og så skal det trykkes igjen. Det er usikkert hvordan det vil gå, vi får bare håpe det blir leselig.

Ludde Søderlill har før hatt en historie i bladet. Nå tar vi med et dikt som skulle passe bra i disse mørketidene.

Finn Åberg

SKATTEMATRIKKELEN 1647.

Gårdene var i eldre tid inndelt i gårdsklasser ved betaling av skatter og avgifter. Fullgårder var øverste klasse, halvgårder og ødegårder (eller kvartgårder) var brøkdeler av satsene for fullgårdene. Rydningsplasser kunne også bli brukt som skatteklasse.

Innenfor disse klassene var taksten i huder og skinn. Hud var ku- eller oksehud, skinn var helst kalvskinn, og vanlig omregning var 1 hud = 12 skinn.

Som en ser hadde alle gårdene flere eiere. Det betydde ikke i praksis at eierpartene var skilt ut i marka, de var ideelle eiendomsparter. Brukeren var på den måten delvis selveier, og ofte mest leilending. Brukeren hadde full bruksrett til jorda, og betalte landskyld (jordleie) til de forskjellige eierne, selvsagt i naturalia. Korn og mel var vanligst på Østlandet. Denne ordningen var den dominerende eiendomsform i Norge før krongodssalgene begynte på 1600-tallet.

Bygsel (bøxsell) betyr å leie bort, oftest brukt om jord. Hovedregelen var at den som eide største part i gården hadde bygselretten alene. Denne retten fikk betydning hvis gården ble ledig, og ble han husvill, kunne leilendingen sies opp, noe som skjedde svært sjelden i praksis. Større betydning hadde de såkalte bygselsavgifter. Størst var førstebygselen, en avgift leilendingen måtte betale når leieavtale ble inngått. En annen avgift var tredjeårstaken, som måtte betales hvert tredje år.

Fra matrikkelen har jeg plukket ut noen gårder som trolig er fra Austmarka. Vi ser at staten (Cronnen) eier en del, og at

kirken også har noe. Det er morsomt å se skrivemåten, j betyr i noen steder, bunde er bonde, og paa bonde betyr påboende. Av bygdeboka kan vi se at Lillevold har brukt denne kilden også.

F.Å.

WINGER SOGEN

Fulde gaarder

Wdegaard Gunder - 3 1/2 huder
Cronnen 1 1/2 hud
Arnne Almining 1/2 hud
Ouden Rud 1 hud
Arnne Ramsøenn 1/2 hud
Cronnen raader bøxsell

Fagernis Olle - 3 huder
Cronnen 1 hud
Odt Grasmoe 2 huder
Bunden raader bøxsell

Aaseruud Torbøn - 3 huder
Cronnen 1 hud
Dj paa bonde bønder 2 huder,
och raader bøxsell

Brydebøl Tosten - 3 1/2 huder 2 schind
Cronnen 1 hud 2 schind
Arnne Ramsøen 1/2 hud
Dj paa bonde 2 huder
Cronnen raader bøxsell

Colbiørensruud Ørgen - 3 1/2 huder
Cronnen 1 hud
Sara Danielsdater 2 huder
Medschoug kierche 1/2 hud
Sara Danielsdater raader bøxsell

Østegaard Jens - 3 1/2 huder
Cronnegodtz 1 hud 2 schind
Den paa bonde 2 huder 4 schind,
och raader bøxsell

Halffue gaarder

Solberig Haluor - 1 1/2 hud 2 schind
Medschoug kierche 1 hud
Cronnen 1/2 hud
Bundegodtz 2 schind
Stichtschriffueren raader bøxsell

Hocherud Jlle - 1 1/2 hud
Cronnegodtz 1/2 hud
Bunden 1/2 hud
Wingers presteboll 1/2 hud
Cronnen raader bøxsell

Schullerud Olle - 2 huder
Gunder Wdeg(aa)rd 1 hud
Cronnegodtz 1/2 hud
Den paa bonde 1/2 hud
Gunder Wdegaard raader bøxsell

Katterud Torbøn - 1 1/2 hud
Cronnegodtz 1/2 hud
Den paa bonde bunde 1 hud
Cronnen raader bøxsell

Ødde gaarder

Jngelsrud Kierstj - 1 fr. 1/2 hud
Wingers presteboll 1 fr.
Olle Østmoe 4 schind
Cronnen 2 schind
Presteboll raader bøxsell

Gylterud Erich - 1/2 hud
Sara Danielsdater 4 schind
Cronnegodtz 2 schind
Sara Danielsdater raader bøxsell

Lystreiser til Amerika

kalder Bremerliniens Emigranter i sine Breve til Slægt og Venner herhjemme sin Overreise. Disse Breve taler for sig selv.

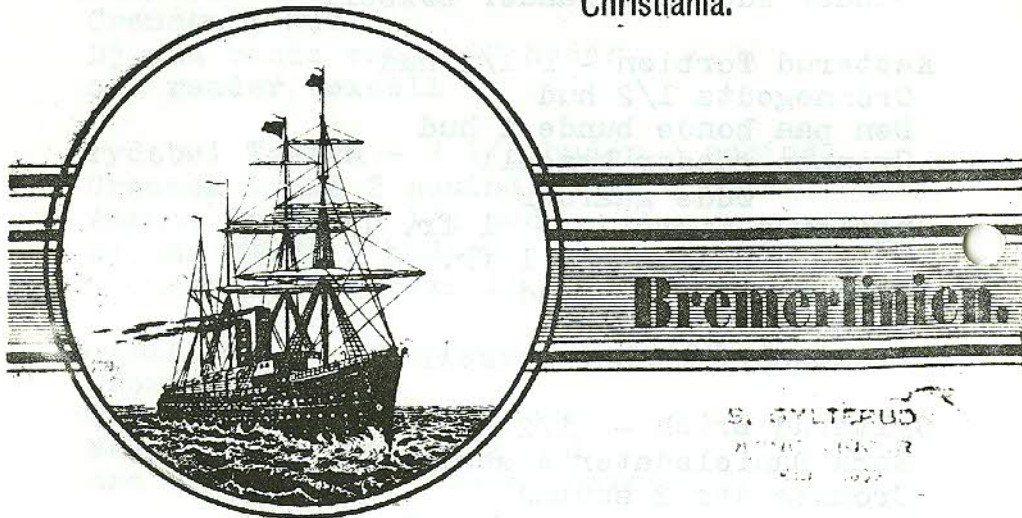
Direkte Gøteborg—Newyork-Rute

med maanedlig Afseiling. Forøvrigt Expedition hver Lørdag over Hamburg og Bremen. Der gives for Tiden ingen hurtigere eller bekvemmere Ruter til Amerika.

Mærk! Enhver Passager erholder et Modtagelsesbevis paa ethvert forsvarligt pakket og mærket Stykke Reisetogods der overlades i Liniens Varetægt.

Billigste Fragtpris ved direkte Henvendelse til

M. A. Kopperud,
II Jernbanetorvet.
Christiania.

TIL ILLUSTRATIONERNE

PAA OMSLAGET.

BUFFALO HUNTING.—BÖFFEL JAGT.

Böfvernes Antal har nu aftaget betydeligt de ere ligefrem øjeldne. Deres Græsgange optages nu af Kvæghjorder.

DEER HUNTING.—HJORTE JAGT.

Hjort, Elg Raadyr etc findes næsten i hver Del af Landet.

SALMON FISHING.—LAXEFISKE.

Lax og Örret forekommer i stor Mængde i alle Floder og Søer.

De sex Foto-Lithografi Gravyrer ere indtagne her med Udvaldelse af Herrer CASSELL & Co., London, og Herrer BELDON BROTHERS, Toronto.

De ere tagne fra en Serie ypperlige Billedes udgivne i et udmærket Værk, som kan erholdes i maanedlige Hefter hos Herrer CASSELL & Co., Belle Sauvage Yard, London, E.C., til en Pris af ca Kr. 2.20 per Hefte.

